

**GREV VE LOKAVTLARDA MÜLKİ İDARE
AMİRLERİNCE ALINACAK
ÖNLEMLERE İLİŞKİN
TÜZÜK**

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 9/8/1989, No : 89/14477

Dayandığı Kanunun Tarihi : 5/5/1983, No : 2822

Yayımlandığı R.Gazetenin Tarihi : 5/10/1989, No : 20303

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 5, Cildi : 29, S. : 1932

Kapsam

Madde 1 – Grev ve lokavtlarda mülki idare amirlerince alınacak önlemler, bunların niteliği, kapsamı ve uygulanış biçimi, bu Tüzükte gösterilmiştir.

Görev, yetki ve önlemlerin niteliği

Madde 2 – Mülki idare amirleri, grev ve lokavt uygulanan işyerlerinde emniyet, inzibat, koruma ve sağlık işlerini düzenlemek, grev ve lokavtlarda halkın günlük yaşamı için zorunlu ihtiyaçların karşılanmasında ve hizmetlerin yürütülmesinde ortaya çıkabilecek aksamaları gidermek için gerekli önlemleri almakla görevlidirler.

Bu görev, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 50 nci maddesi ve kamu düzeni ve güvenliğini ilgilendiren ve konuyla ilgili diğer yasaların verdiği yetkilerin kullanılmasıyla yerine getirilir.

Önlemler, yasal bir grev ve lokavtın uygulanmasını engelleyici nitelikte olamaz.

Grev ve lokavt danışma kurulları

Madde 3 – Valiler ve kaymakamlar, bu Tüzükte öngörülen önlemlerin alınmasına ve uygulanmasına ilişkin çalışmalarında yardımcı olmak ve danışma görevi yapmak üzere, başkanlıklarında bir grev ve lokavt danışma kurulu kurabilirler.

Kurullarda, il merkezlerinde, il emniyet müdürü, il jandarma alay komutanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge müdürü veya görevlendireceği bir yetkili, sağlık müdürüyle valinin uygun göreceği diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarının yöneticileri, ilçe merkezlerinde, ilçe emniyet müdürü veya emniyet amiri, ilçe jandarma bölük komutanı, ilçe idare şube başkanı olan sağlık ocağı tabibi, bulunmadığı yerlerde bu görevi yürüten resmi tabiple kaymakamın uygun göreceği diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarının yöneticileri bulunur.

Grev ve lokavt danışma kurulları, grev ve lokavt sırasında çıkabilecek olayları, ihtiyaçların karşılanmasında ve hizmetlerin yürütülmesinde görülebilecek aksamaları, bunlara karşı alınması gerekli önlemleri görüşür; uygulamaları izleyerek gerekirse yeni önlemler belirler; bedelleri 23 üncü madde gereğince karşılanacak olanlar dışında kalan emek, araç ve maddelerin bedelleriyle kullanma karşılıklarının nereden ve nasıl ödeneceğini karara bağlar.

Kurul, gerektiğinde, ilgili işçi ve işveren temsilcilerinin görüşlerini alabilir.

Alınan kararlar bir tutanakla belirlenir.

Kurulun yazı işleri, polis bölgelerinde emniyet müdürlüğü veya emniyet amirliği, jandarma bölgelerinde il jandarma alay komutanlığı veya ilçe jandarma bölük komutanlığınca yürütülür.

İşyerlerinde alınacak önlemlerin planlanması

Madde 4 – Vali ve kaymakamlarca, zabıta makamlarına hangi işyerleri veya işyeri için olduğu da belirtilmek suretiyle grev ve lokavt sırasında alınabilecek emniyet, inzibat, koruma ve sağlık önlemlerini düzenleyen, işyerlerinin özelliklerine göre her işyeri için ayrı ayrı veya genel nitelikte bir grev ve lokavt önlemler planı hazırlattırılır.

Grev ve lokavt önlemler planının sağlıkla ilgili bölümünü zabıta makamlarıyla sağlık müdürü veya ilçe idare şube başkanı olan sağlık ocağı tabibi, bulunmadığı yerlerde bu görevi yürüten resmi tabip birlikte hazırlar.

Bu planlar, durum ve koşullara göre değiştirilir, düzeltilir veya yeniden düzenlenir.

Grev ve lokavt kararı alınan işyerlerine ilişkin önlemler planı, vali ve kaymakamlarca kendisinden yardım istenebilecek en yakın askeri kuvvet komutanına, ilçelerin grev ve lokavt kararı alınan işyerlerine ilişkin önlemler planı, kaymakamlarca valiliğe gönderilir.

Planlarda yer alacak hususlar

Madde 5 – Grev ve lokavt önlemler planında;

A) İşyerinin güvenliğini, işyerindeki makine, demirbaş eşya, araç, gereç, hayvan ve bitkilerin korunmasını, sürekli olması teknik yönden zorunlu bulunan işlerin sürdürülmesini, ham, yarı mamul ve mamul maddelerin bozulmamasını sağlayacak önlemler,

B) Güvenlik kuvvetlerinin nokta ve devriye görevlerinin yerine getirilmesine ilişkin esaslar,

C) Grev ve lokavt uygulanan işyerlerine giren ve çıkan taşıtların denetimine ilişkin esaslar,

D) Ziyaretçilerle ilgili alınacak önlemler,

E) İşyerlerine giriş ve çıkışlarda uyulması gereken esaslar,

F) Sağlık işlerinin yürütülmesi ve sağlığın korunmasıyla ilgili önlemler,

G) İşyerlerinin özelliğine göre alınabilecek diğer önlemler, yer alır.

Planların yapılmasında gözönünde bulundurulacak hususlar

Madde 6 – Grev ve lokavt önlemler planının yapılmasında aşağıdaki hususlar gözönünde bulundurulur:

A) İşyerlerindeki personel sayısı, malzemeler, makineler, araç ve gereçler,

B) Güvenlik kuvvetlerinin genel olarak görevleri,

C) Her güvenlik kuvvetinin ayrı ayrı görevleri,

D) Güvenlik kuvvetlerinin ulaşım, haberleşme, beslenme, ilkyardım ve sağlık hizmetleri.

Hazır kuvvet

Madde 7 – Grev ve lokavtlarda, gerektiğinde kullanılmak üzere, ayrı bir güvenlik kuvveti sürekli olarak hazır bulundurulur.

Güvenlik ve inzibat noktaları

Madde 8 – Alınmış olan grev ve lokavt kararının uygulanacağını Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 37 nci maddesi gereğince karşı tarafa tebliğiyle birlikte, işyerinin hizmetin gereklerine uygun düşecek yerlerinde, mülki idare amiriyle telli veya telsiz bağlantısı olan, sürekli veya geçici güvenlik ve inzibat noktaları kurulur.

Kuvvetlerin kullanılmasında öncelik sırası

Madde 9 – Grev ve lokavtlarda, güvenlik kuvvetleri aşağıdaki öncelik sırasına göre kullanılır:

A) Mahalli güvenlik kuvvetleri,

B) Jandarma komando birlikleri.

Topluluklar ve trafik düzeniyle ilgili önlemler

Madde 10 – Grev ve lokavtlarda;

A) İşyerinin bulunduğu alanda bir topluluğun meydana gelmemesi için önceden gerekli güvenlik önlemleri alınır; gerekliyse trafik akımı için yeni düzenlemeler yapılır; buna rağmen bir seyirci topluluğu meydana gelmişse, olay yerinden uzaklaştırılır;

B) Kamu düzenini bozacak toplumsal hareketlerin ortaya çıkabileceği yerlerde yaya veya motorlu devriye görevlendirilir;

C) Greve katıldıkları veya lokavta uğradıkları halde işyeri veya çevresinden ayrılmayanlar veya topluluk oluşturanlar ayrılmaları ve dağılmaları için uyarılır, uyarıya uymayanlar, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun toplulukların dağıtılmasıyla ilgili hükümleri uygulanarak dağıtılır.

Uyarı ve tutanak

Madde 11 – Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun grev ve lokavtlarda ve yerine getirilmesini öngördüğü yükümlülüklerle toplu olarak aykırı hareket edilmesi veya kamu düzenini bozacak toplu hareketlere girişilmesi hallerinde, mülki idare amiri tarafından veyagörevlendireceği bir memur aracılığıyla ilgililere uyarıda bulunulur. Uyarı gerektiğinde, ses yayın aygıtlarıyla bir kaç kez tekrar edilir ve durumu belgeleyen bir tutanak düzenlenir.

Aykırı hareketler

Madde 12 – Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun grev ve lokavtlarda yerine getirilmesini öngördüğü yükümlülüklerle ve mülki idare amirlerince alınan önlemlere uymayanlar, kamu düzenini bozma girişiminde bulunanlar, yakalanarak etkisiz hale getirilir; olay yerinden uzaklaştırılır.

İşyeri ve çevresindeki önlemler

Madde 13 – A) Grev ve lokavt uygulanan işyerine ateşli silahların, patlayıcı, yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, zehirleyici ve benzeri maddelerin taş, sopa, demir veya lastik çubukların, boğma teli ve zinciri gibi boğucu ve bereleyici veya kesici ve delici araç ve gereçlerin, gazların sokulması önlenir.

B) Grev ve lokavt uygulanan işyerine alkollü içkilerin sokulması önlenir.

C) Üzerinde "bu işyerinde grev vardır", "bu işyerinde lokavt vardır"ibaresi dışında yazı bulunan afiş, pankart, döviz, resim, levha ve benzerlerinin suç işlemeye kışkırtan söz ve görüntü içeren elektronik araç ve gereçlerin grev ve lokavt uygulanan işyerine sokulması önlenir.

D) Grev ve lokavt uygulanan işyeri ve çevresinde, yasal koşulların varlığı halinde, kişilerin üstü, araçları, eşyası, mülki idare amirinin emriyle aranır ve bulunan suç delili niteliğindeki maddelere el konur.

E) İşyeri ve çevresinde, işçiyi yasa dışı eylemlere özendirici ve kışkırtıcı nitelikte yazıların bulunduğu gazete, dergi, broşür, kitap, el ve duvar ilanlarının dağıtılmasının önlenmesi ve toplanması için Cumhuriyet savcılığından istekte bulunulur.

F) Grev ve lokavtlarda, girişilen eylemler ve ilgililerle yapılan görüşmeler, gerekirse,ses alma araçlarıyla fotoğraf veya filmle tesbit edilir.

Engellemelere karşı önlemler

Madde 14 – Grev ve lokavt uygulanan işyerlerinden ayrılmak zorunda bulunan, greve katılmayan, katılmaktan vazgeçen veya grev ve lokavt dışında kalan işçiler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge müdürlüğünce, mülki idare amirliğine bildirilir.

Grev ve lokavtlarda işçilerin işyerinden ayrılmalarına, greve katılmayan, katılmaktan vazgeçen veya grev ve lokavt dışında kalanların işyerine girip çıkmalarına engel olunmasına karşı gerekli önlemler alınır.

Baskı ve propagandaya karşı önlemler

Madde 15 – Grev ve lokavtın başlamasıyla, işyerinden ayrılmak zorunda bulunan işçilerin, greve katılmayan, katılmaktan vazgeçen veya grev ve lokavt dışında kalan işçiler ve çevre halkı üzerinde yasa dışı eylemler için baskı ve propaganda yapmalarına karşı gerekli önlemler alınır.

İşyeri önündeki yasak eylemlere karşı önlemler

Madde 16 – Grev ve lokavt uygulanan işyerinin önünde beklenmesi, sazlı, sözlü toplantılar, eğlenceler düzenlenmesi ve benzeri yollarla işçilerin heyecanlarının ayakta tutulmasına engel olunur.

Grev ve lokavt gözcüleri

Madde 17 – Grev ve lokavt ilan eden sendikalarca, grev ve lokavt gözcülüğü yapacak olanlar, görev yerleri ve zamanları bunların göreve başlamalarından en az iki saat önce, mülki idare amirliğine, bir çizelge halinde bildirilir.

Gözcülerin yasaya uygun davranıp davranmadıkları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge müdürlüğü ve güvenlik kuvvetlerince denetlenir.

Yasaya aykırı davranışlara karşı gerekli önlemler alınır.

İşyeri ve çevresinde, grevciler veya grev gözcüleri için işçiler veya işçi sendikası tarafından kulübe, baraka ve çadır gibi barınma yerleri yapılmaması için gerekli önlemler alınır; yapılanlar yıktırılır. Ancak, grev gözcülerinin zorunlu ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Mal çıkarılması ve sokulmasıyla ilgili önlemler

Madde 18 – Çalışan işçilerin ürettiği ürünlerin satılmasına ve işyeri için gerekli maddelerin, araç ve gereçlerin işyerine sokulmasına engel olunmasına karşı önlemler alınır. Bunlar dışında işyeri için gerekli olmayan maddelerin, araç ve gereçlerin işyerine sokulmasına güvenlik kuvvetlerince izin verilmez.

Yukarıda belirtilen önlemlerin uygulanmasında, mülki idare amirlerince gerekli görülürse, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge müdürlüğünden bir görevli veya bir iş müfettişi yahut mülki idare amirince uygun görülen bir memur, güvenlik kuvvetlerine yardımcı olur.

İşçilerin konutlarda oturma haklarının korunması

Madde 19 – Grev ve lokavtın başlamasından itibaren doksan günlük süre içinde, greve katılan veya lokavta uğrayan işçilerin işverence sağlanmış konutlardan çıkarılmasına veya grev ve lokavt süresince bu konutların su, gaz, aydınlatma ve ısıtma hizmetlerinin kesilmesine veya kısıntıya uğratılmasına karşı, mülki idare amirlerince, gerekli önlemler alınır.

Genel emirler

Madde 20 – Grev ve lokavtlarda, valiler ve kaymakamlar halkın sağlığı ve günlük yaşamı için zorunlu ihtiyaçların karşılanmasında ve hizmetlerin yürütülmesinde ortaya çıkabilecek aksamaları gidermek amacıyla alacakları önlemleri, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 9 uncu ve 32 nci maddelerinin (Ç) fıkraları gereğince, genel emirler şeklinde ilan edebilirler.

Zorunlu ihtiyaçların karşılanması ve sağlık işlerinin düzenlenmesi

Madde 21 – Grev ve lokavtlarda, halkın beslenmesi, ısınması, temizlenmesi, aydınlanması, sağlığının korunması ve tedavisi için zorunlu madde, ilaç, araç ve gereçlerin yapımı, alımı, depolanması, satımı, dağıtımı, sağlığa zararlı maddelerin yok edilmesi, kanalizasyon, lağım, temizleme, aydınlatma, ulaşım, haberleşme hizmetlerinin yürütülmesi, mülki idare amirlerince yasal yetkiler çerçevesinde yapılacak düzenlemeler, girişimler ve alınacak önlemlerle sağlanır.

Zorunlu ihtiyaç maddelerinin sağlanması

Madde 22 – Mülki idare amirleri, halkın günlük yaşamı için zorunlu olan ve grev ve lokavt dolayısıyla sağlanmasında güçlük çekilen ihtiyaç maddelerini, il veya ilçe sınırları içinden veya dışından getirebilirler.

Bu ihtiyaç maddelerinin getirilmesinde mülki idare amirlerinin emriyle kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu iktisadi kuruluşlarına ve iktisadi devlet teşekküllerine ait araç ve gereçler personeliyle birlikte çalıştırılabilir.

Mal bedelleri

Madde 23 – 22 nci madde gereğince sağlanan ihtiyaç maddeleri, maliye, özel idare ve belediyeden görevlendirilecek ve içlerinden başkanını mülki idare amirinin belirleyeceği bir kurulca tespit olunan ve mülki idare amirince onaylanan bedel üzerinden halka dağıtılır.

Taşınmaz mal ihtiyacının karşılanması

Madde 24 – Bu Tüzükte öngörülen önlemler için gerekli olması halinde, kamu idare, kurum ve kuruluşlarının arazi, arsa, bina ve tesislerinden yararlanılabilir.

Yürürlük

Madde 25 – 5/5/1983 günlü ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 50 nci maddesine dayanılarak hazırlanmış ve Danıştayca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri Resmî Gazetede yayımı gününde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 26 – Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.